

poročamo. — Letos sta izdala prof. Sim. Rutar in Fr. Orožen: „V. pl. Haardtov zemljepisni atlas za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom. Izdanje I. v 7. zemljevidih.“ Cena 30 kr. Ta jako lepi in izvrstni atlas za ljudske šole je tako po ceni, da si ga nabavijo lahko tudi ubožnejši šolarčki. Za vsako kmetiško hišo bo pravi zaklad. Da bi se ta atlas kmalu še razširil in privzel Koroško, Štajersko in Hrvaško! — Velike zemljevide Haardtove s slovenskim jezikom je oskrbel gospod Fr. Orožen in sicer Avstrijo, Evropo, obe zemski poluti in Palestino. Deželni zastop kranjski, ki gmotno podpira ta izdanja, in vrli naši učenjaki, ki oskrbujejo ta dela, so si zaslužili vse priznanje.

Ob tej priliki zopet opozarjamo na to, da pripravljiva Slovenska Matica velik zemljevid vseh slovenskih dežel in ga hoče prodajati za jako nizko ceno 2 gl. Ta zemljevid bo neprecenljive vrednosti. Nujno torej pozivljemo, da bi se čim preje oglasili pri Matici oni, ki bi radi kupili zemljevid. Zakaj le veliko število izvodov bi mogla Matica oskrbeti za to nizko ceno.

Hrvaška književnost.

Hrvatski narod. Knjiga za pouku hrvatskom seljaku i prijateljem našega naroda. Poklanja Ivan Nep. Jemeršić, župnik grubišnopoljski. Drugo izdanje. U Zagrebu 1899. Tiskara Antuna Scholza. Nakladom piščevom. 8°. Str. 544. Cena gl. 1'20. (s pošto 15 kr. več.) — Prvo izdanje te knjige je zaplenilo državno odvetništvo v Zagrebu, ker so bili nekateri oddelki menda preostri proti Magjarom. Drugo izdanje nima več onih 'nevarnih' mest. — Vsebina in namen knjige se dasta kratko označiti s tem, da krepko vzbuja k ljubezni do hrvaške lepe domovine. Ono misel, ki preveva obe prejšnji pisateljevi deli: „Majka u radu za Boga i Hrvatsku“ in „Bog i Hrvatska“, izraža pisatelj tudi v tem-le delu. Razklada najprej, kaj je narod in kaj so Hrvati med narodi. Nato opisuje Hrvaško v obče in v obliki izprehoda po hrv. zemlji; zlasti natančno pa slika hrvaško zgodovino od najstarejše do sedanje dobe. Nadalje razkazuje naobrazbo in življenje v hrvaškem narodu, črta ob kratkem hrv. književnost, umetnost, kaže hrvaško državno pravo jako natančno po posameznih dobah, kar bi imenovali lahko politično zgodovino, naposled nam slika v živih barvah sedanost in bodočnost hrvaško. — Da je taka knjiga za domačina kakor tudi za tujca jako koristna, kdo bi to tajil? Tu ima vse, kar mu treba vedeti o hrvaškem narodu, da ga popolnoma umeva in da ceni njegove težnje. Domoljuba napolnjuje knjiga z večjo ljubeznijo do domovine, nasprotnika pa uči, da naj bo pravičen hrvaškemu narodu. Iz minulosti

in iz sedanosti naj bi se učil Hrvat, kako naj deluje za lepšo bodočnost. Torej zares lepa, zares domoljubna knjiga par excellence! Tudi Slovenec jo lahko z veseljem in velikim pridom čita, saj se mu bo kmalu zdela, kakor da čita o svoji pravi domovini. Ko bo spoznal natančno hrvaški narod, utrdila se mu bo zavest, da sta slovenski in hrvaški narod brata in da je treba čem dalje bolj delovati za pravo, ne samo za navidezno zблиžanje.

Gledé na znanstveno ceno tega dela treba pomisliti, da njegov namen ni znanstven, temveč budilen, naroden. Zato ne bomo natančno tehtali vsake trditve. Kar pravi pisatelj o „prošlosti človekovi“, to je bilo pač že stokrat rečeno, ni pa zaradi tega tudi resnično, zakaj iz najstarejših sporočil smemo sklepati, da je prvotno človeštvo poznalo lepo kulturo. Jednako tudi ni resnično, da bi bil srednji vek „srušio sve, što je lepa i uzvišena bilo u starom veku i. t. d.“. To so samo obrabljene fraze. V obče je gosp. pisatelj boljši govornik kakor zgodovinar. Vendar bo ta knjiga — tako upamo — močno probujala narod in mu vlivala v srce onega poguma, katerega potrebuje za svoj obstanek. *Dr. Fr. L.*

Vaclav Vladivoj Tomek. *Povjest kraljevine Česke.* Pohrvatio, životopisom pisca i uvodom popratio Ivan Nep. Jemeršić, župnik. Zagreb. Naklada prevodiočeva. Tisak Antuna Scholza, 1899. Vel. 8°. Str. 453. Cena 2 gl. Še ko je bil gosp. pisatelj v bogoslovnem semenišču, je sklenil prevesti Tomkovo zgodovino kraljestva češkega na hrvaški jezik. Tomek nam opisuje zgodovino češke zemlje od časa Bojev sem do l. 1860. Ta zgodovina je znana; Tomka smatrajo „prvom historiografom svoga naroda“. Zato je Jemeršić dobro namerjal hrvaški narod seznaniti s češko zgodovino s prevodom Tomkovega dela. Tomkovo delo ni ravno neprijazno katoliški cerkvi, a posebno prijazno ji tudi ni, o čemer se vsakdo uveri, ako čita § 53 o Husu. Prelagatelj ni izvirnika — kolikor vemo — niti dopolnil, niti popravljaj, ker mu je bilo na tem, da podá veran prevod, ne gledé na vsebino. — Kdor prebira list za listom te obširne knjige, ta naposled rad prizna: „Da, Čehi imajo slavno zgodovino. In narod, ki se zaveda svoje slavne preteklosti, je nepremagljiv.“ Malokdaj je bilo tako potrebno poznati češko zgodovino, kakor v sedanji tako kritični dobi. Ker je cena tej knjigi primerno jako nizka (2 gl. s poštnino vred) in ker si oni, ki je zveden v cerkveni zgodovini, lahko popravi nedostatke, opozarjamo svoje čitatelje na to delo drage volje, tem bolj, ker mu je oblika vsestransko lepa. *Sv.*

Poljska književnost.

V proslavo stoletnice Adama Mickiewicza so oskrbeli Poljaki nekoliko izdanj *Poesy* tega ljubljena narodovega, med katerimi je brzkone naj-